

Lathyrus platyphyllos (Fabaceae) in België: eindelijk duidelijkheid omtrent de identiteit van een sinds lang ingeburgerde nieuwkomer

Filip VERLOOVE*

Agentschap Plantentuin Meise, Nieuwelaan 38, B-1860 Meise, België

* Auteur voor correspondentie

Sander DE BACKER

Agentschap Plantentuin Meise, Nieuwelaan 38, B-1860 Meise, België

Yves BAWIN

Agentschap Plantentuin Meise, Nieuwelaan 38, B-1860 Meise, België

KU Leuven, Departement Biologie, B-3000 Leuven, België

Universiteit Hasselt, Agoralaan gebouw D, B-3500 Hasselt, België

Quentin GROOM

Agentschap Plantentuin Meise, Nieuwelaan 38, B-1860 Meise, België

Frederik LELIAERT

Agentschap Plantentuin Meise, Nieuwelaan 38, B-1860 Meise, België

Sofie MEEUS

Agentschap Plantentuin Meise, Nieuwelaan 38, B-1860 Meise, België

Steven B. JANSSENS

Agentschap Plantentuin Meise, Nieuwelaan 38, B-1860 Meise, België

Résumé. – Lathyrus platyphyllos en Belgique : l'identité d'une espèce naturalisée depuis longtemps enfin éclaircie. Depuis plus de quatre-vingts ans, des populations intrigantes d'un *Lathyrus* apparaissent en Belgique le long des voies ferrées et sur des friches. Les premiers échantillons d'herbier datent de 1943, 1955 et 1978, et proviennent tous de la région d'Anvers. Bien qu'elles ressemblent à première vue à *L. sylvestris*, elles présentent, entre autres, des feuilles plus larges et arrondies au sommet, et des stipules et des ailes de la tige plus larges. Des analyses génétiques récentes montrent qu'il s'agit d'une espèce distincte, *Lathyrus platyphyllos*, étroitement apparentée à *L. sylvestris* mais constituant une lignée génétique clairement séparée de *L. sylvestris*, *L. latifolius* et *L. heterophyllus*. Sur le terrain, *L. platyphyllos* peut être distingué par la largeur et la forme des feuilles, les stipules, les ailes de tige, la taille et la couleur des fleurs, l'ampleur du hile et la distance sur laquelle le style est velu depuis son apex. Sa reconnaissance correcte facilite le suivi de sa répartition et des études écologiques.

Abstract. – Lathyrus platyphyllos in Belgium: finally clarity on the identity of a long naturalised newcomer. For over eighty years, intriguing *Lathyrus* populations have been observed in Belgium along railways and wastelands, with the earliest herbarium material from 1943, 1955, and 1978, all collected near Antwerp. They resemble *L. sylvestris* but have broader leaflets that are rounded at the apex, wider stipules, and more robust stem wings. Recent genetic analyses demonstrate that these Belgian populations represent a distinct species, *Lathyrus platyphyllos*, closely related to *L. sylvestris* but forming a genetically distinct lineage, clearly separate from *L. sylvestris*, *L. latifolius*, and *L. heterophyllus*. In the field, *L. platyphyllos* can be reliably identified by leaf shape and width, stipules, stem wings, flower size and colour, the length of the seed hilum, and the distance over which the style is hairy from its tip. Correct identification allows for a more precise understanding of its distribution and supports ecological studies.

Samenvatting. – Al meer dan tachtig jaar worden in België intrigerende populaties van een niet-inheemse *Lathyrus* gevonden langs spoorlijnen en braaklanden; de oudste herbariumcollecties dateren uit 1943, 1955 en 1978, en zijn alle afkomstig uit de omgeving van Antwerpen. De planten lijken op *L. sylvestris*, maar hebben bredere, aan de top afgeronde blaadjes, robuustere stengelvleugels en bredere steunblaadjes. Recente genetische analyses tonen aan dat het gaat om een afzonderlijke soort, *Lathyrus platyphyllos*, een zustersoort van *L. sylvestris*, maar duidelijk verschillend van zowel deze laatste als van *L. latifolius* en *L. heterophyllus*. In het veld is de soort te herkennen aan blad- en stipule-afmetingen, stengelvleugels, bloemkleur en -grootte, de lengte van het zaadhilum en de mate waarin de stijl behaard is. Een correcte herkenning vergemakkelijkt het nauwkeuriger in kaart brengen van de verspreiding en het uitvoeren van ecologische studies.

Illustraties:

eerste auteur, behalve Fig. 3 en 6 (Tim Vochten) en Fig. 4 (Luc Devos).

Citering:

Verloove F., de Backer S., Bawin Y., Groom Q., Leliaert F., Meeus S. & Janssens S.B. (2026) – *Lathyrus platyphyllos* (Fabaceae) in België: eindelijk duidelijkheid omtrent de identiteit van een sinds lang ingeburgerde nieuwkomer. *Dumortiera* **128**: 29–34.

Inleiding

Al meer dan tachtig jaar duikt er in België een intrigerende *Lathyrus* op langs spoorlijnen, braaklanden en oude rangeerterreinen (Figuur 1). Op het eerste gezicht lijken deze planten sterk op *Lathyrus sylvestris* L., maar bij nadere inspectie zijn er enkele opvallende verschillen: de blaadjes zijn breder en afgerond, vaak met een klein stekeltje aan de top, de stengelvleugels zijn robuuster en de steunblaadjes duidelijk breder. Door deze vegetatieve kenmerken doen de planten ook denken aan *L. latifolius* L. Sinds de eerste waarnemingen in 1943 bleef het raadsel rond hun identiteit dan ook bestaan.

Figuur 1. *Lathyrus platyphyllos* langs een spoorlijn in Kortemark (IFBL-hok D1.26.41) op 3 september 2011. Qua habitus (forsheid van de planten, breedte van de blaadjes) lijkt de soort sterk op *L. latifolius*, maar de bloemen lijken eerder op die van *L. sylvestris*.

Door de jaren heen werden deze planten afwisselend ingedeeld bij *L. sylvestris* (als var. *platyphyllos* Retz., een breedbladige variëteit), bij *L. heterophyllus* L. (als var. *unijugus* W.D.J.Koch, een variëteit met slechts één paar blaadjes), of beschouwd als intermediaire types zonder duidelijke status. In de recentste editie van de Belgische flora (Verloove 2023; Verloove & Van Rossum 2023) werd voor het eerst aandacht besteed aan deze planten. Ze werden onder voorbehoud en in afwachting van moleculair genetisch onderzoek toegeschreven aan de unijugate vorm van *L.*

heterophyllus. Tegelijkertijd werd echter opgemerkt dat het onduidelijk is hoe dit taxon verschilt van een breedbladige vorm van *L. sylvestris*.

Op het citizen science-platform waarnemingen.be zijn momenteel (februari 2026) 252 meldingen van deze planten ingevoerd voor België: 142 werden toegeschreven aan *L. heterophyllus*, terwijl 110 waarnemingen als *L. sylvestris* var. *platyphyllos* werden beschouwd. Deze cijfers tonen enerzijds aan dat het geenszins om een zeer zeldzame plant gaat, en anderzijds dat er aanzienlijke onzekerheid bestaat over de juiste identiteit van deze planten. Bovendien blijkt dat ook onder de namen *L. latifolius* en *L. sylvestris* nog tal van waarnemingen van deze onbekende plant schuilgaan. Daarbij dient te worden opgemerkt dat een aanzienlijk deel van de beschikbare fotodocumentatie op waarnemingen.be een betrouwbare determinatie bemoeilijkt. Essentiële diagnostische kenmerken zijn op veel foto's niet of onvoldoende zichtbaar.

Recent onderzoek, waarin veldobservaties en herbariumstudie werden gecombineerd met genetische analyses (Verloove *et al.* 2026), biedt nu eindelijk duidelijkheid: deze Belgische populaties behoren tot een afzonderlijke soort, *Lathyrus platyphyllos*. Deze ontdekking lost een lang bestaand taxonomisch raadsel op en biedt floristen en botanici een praktisch kader om deze plant correct te herkennen.

Historische context

Lathyrus platyphyllos (Retz.) W.D.J.Koch werd al in 1795 door Retzius beschreven als een breedbladige vorm van *L. sylvestris* (var. *platyphyllos*) op basis van Deens materiaal. Later erkende Koch (1843) deze planten als een zelfstandige soort. Historische gegevens tonen aan dat de soort verder voorkomt in Centraal-Europa: Duitsland, Oostenrijk, Tsjechië, Zwitserland, en mogelijk ook in Polen, het noorden van Italië en de Jura in Frankrijk (Gams 1924; Fiori 1925). De soort werd volgens dezelfde bronnen ook sporadisch als sierplant gekweekt. Systematische verspreidingsgegevens ontbreken echter, omdat het taxon zeer slecht bekend was. Bovendien raakte ze in de voorbije honderd jaar grotendeels in de vergetelheid en werd ze simpelweg tot de synoniemen van *L. sylvestris* gerekend.

In België zijn de oudste bekende collecties alle afkomstig van de eminente botanicus J.-E. De Langhe: de eerste vondst dateert van juli 1943 (Antwerpen-Linkeroever), gevolgd door juli 1955 (Antwerpen-Luchtbal; Figuur 2) en augustus 1978 (Oude Landen in Ekeren, Antwerpen). Opvallend is dat deze oudste specimina reeds door De Langhe correct werden benoemd (als *L. sylvestris* var. *platyphyllos*). Gezien de aard van de groeiplaatsen – duidelijk door de mens verstoord – en de relatief late eerste vondsten, gaat het naar alle waarschijnlijkheid om een niet-inheemse soort.

Figuur 2. Eén van de eerste Belgische specimens van *Lathyrus platyphyllos*, verzameld in 1955 in Antwerpen-Luchtbal door J.-E. De Langhe en bewaard in het herbarium van Plantentuin Meise (BR0000012592951). Opvallend is dat de verzamelaar de identiteit van de planten toen al correct inschatte; omwille van de erg brede blaadjes doen de planten nochtans eerder aan *L. latifolius* denken.

Morfologische herkenning in het veld

Lathyrus platyphyllos is opvallend consistent in zijn kenmerken en laat zich relatief goed onderscheiden van verwante soorten. Voor veldfloristen is de **bladvorm** het eerste kenmerk dat opvalt (Figuur 3). Bij *L. platyphyllos* zijn de blaadjes van de middenstengel opvallend breed, tot wel 40 mm, en ongeveer drie tot vier keer zo lang als breed. De toppen van de blaadjes zijn meestal afgerond of licht ingedeukt (emarginaat), en vaak voorzien van een klein stekeltje. In vergelijking hiermee zijn de blaadjes van *L. sylvestris* veel smaller en lancetvormig, ongeveer acht tot negen keer langer dan breed, met een scherp en lang toegespitst uiteinde (Figuur 4). Dit verschil in bladvorm is een van de meest betrouwbare kenmerken om de twee soorten in het veld uit elkaar te houden.

Figuur 3. Blad, stengel en steunblaadjes van *Lathyrus platyphyllos* in Antwerpen-Oosterweel (IFBL-hok C4.15.44) in juli 2024. De blaadjes zijn veel breder dan bij *L. sylvestris*, ongeveer drie tot vier maal langer dan breed. De top is meestal afgerond tot zelfs ingedeukt en stekelpuntig.

Figuur 4. *Lathyrus sylvestris* in Oostende (IFBL-hok C1.25.13) in augustus 2025. De blaadjes zijn zeer smal, en lang toegespitst. De bloemen zijn vergelijkbaar met die van *L. platyphyllos*, zowel in grootte als kleur.

Ook de **steunblaadjes** en **stengelvleugels** bieden onderscheidingspunten. Bij *L. platyphyllos* zijn de steunblaadjes doorgaans fors, tot 4 mm breed, en even breed of iets breder dan de stengel zelf (Figuur 5). De stengelvleugels kunnen tot 3 mm breed worden, wat de stengel een robuustere uitstraling geeft, vergelijkbaar met die van *L. latifolius*. Bij *L. sylvestris* zijn deze structuren veel subtieler: de steunblaadjes smal (1–2 mm) en de stengelvleugels zelden breder dan 1 mm.

Figuur 5. Stengel en steunblaadjes van *Lathyrus platyphyllos* in Kortemark (IFBL-hok D1.26.41) in september 2011. De steunblaadjes zijn doorgaans fors, tot 4 mm breed, en even breed of iets breder dan de stengel zelf. De stengelvleugels kunnen vrij breed worden, wat de stengel een robuustere uitstraling geeft, vergelijkbaar met die van *L. latifolius*.

De **bloemen** van *L. platyphyllos* zijn licht roze en soms voorzien van een subtiele groene zweem (Figuur 6, 7). Ze zijn relatief klein, 15–20 mm, vergelijkbaar met *L. sylvestris* (Figuur 4), maar duidelijk kleiner dan de grotere bloemen van *L. latifolius*, die 20–30 mm meten (Figuur 7, 8). Een nuttig veldkenmerk is de beharing van de stijl: bij *L. platyphyllos* en *L. sylvestris* is de stijl slechts over een korte afstand vanaf de top behaard (ongeveer 1,5–2,8 mm), terwijl bij *L. latifolius* de stijl aanzienlijk langer behaard is, tot 3–5 mm. *L. latifolius* valt daarnaast op door de intens roze (magenta) bloemen en de brede steunblaadjes, die tot 15 mm breed kunnen worden.

Tot slot kan *L. platyphyllos* verward worden met *L. heterophyllus*. De typische vorm van laatstgenoemde, die in België overigens niet voorkomt, heeft twee of drie paar blaadjes per blad, terwijl de unijugate vorm slechts één paar blaadjes bezit. Genetisch onderzoek toont echter aan dat deze unijugate vorm geen aparte entiteit vormt (zie verder en Verloove *et al.* 2026). Bij *L. heterophyllus* zijn de steunblaadjes vaak nog breder dan bij *L. platyphyllos*. Ook wat het zaadhilum betreft, sluit *L. heterophyllus* beter aan bij *L. latifolius*: het zaadhilum neemt bij beide soorten hoogstens 1/3 van de omtrek van het zaad in (versus ongeveer de helft van de

zaadomtrek bij *L. platyphyllos* en *L. sylvestris*).

Een zorgvuldige observatie van de bladvorm, de breedte van de steunblaadjes en stengelvleugels, de grootte en kleur van de bloemen, de lengte van het zaadhilum en de afstand waarover de stijl behaard is, laat toe *L. platyphyllos* in het veld te herkennen.

Figuur 6. Bloemen en blaadjes van *Lathyrus platyphyllos* in Antwerpen-Oosterweel (IFBL-hok C4.15.44) in juli 2024. De bloemen zijn licht roze, relatief klein en vergelijkbaar met die van *L. sylvestris*, en duidelijk kleiner dan de grote bloemen van *L. latifolius*.

Figuur 7. Bloeiwijzen van *Lathyrus platyphyllos* (twee linkse takken) en *L. latifolius* (rechtse tak), ingezameld op 3 september 2011 in Kortemark (IFBL-hok D1.26.41). De bloemen van *L. platyphyllos* zijn merkbaar kleiner en minder fel gekleurd; vaak hebben ze een groene zweem.

Figuur 8. *Lathyrus latifolius* in Ieper (IFBL-hok E1.23) in juli 2009. Vergeleken met *L. platyphyllos* zijn de bloemen groter en feller gekleurd. De steunblaadjes en vleugels van de stengels zijn opvallend breed.

Genetische bevestiging

Genetisch onderzoek was cruciaal om verwarring uit te sluiten en de correcte identiteit van de ingeburgerde planten definitief vast te leggen. Analyse van chloroplast- en kern-DNA, inclusief SNP-gegevens, toont aan dat de Belgische populaties een afzonderlijke, goed ondersteunde genetische lijn vormen (Verloove et al. 2026). Ze zijn genetisch meest verwant aan *L. sylvestris*, maar duidelijk verschillend van zowel *L. sylvestris*, *L. latifolius* als *L. heterophyllus*.

De unijugate vorm van *Lathyrus heterophyllus* ('var. *unijugus*') was overigens genetisch niet te onderscheiden van de typische vorm, en lijkt dus geen apart taxon te vormen. Ons onderzoek bevestigde dat de breedbladige Belgische planten een afzonderlijke entiteit zijn en dat daaraan best de soortrang wordt verleend: *L. platyphyllos*.

Ecologie en verspreiding

Lathyrus platyphyllos groeit vooral op verstoorde, stikstofrijke terreinen: spoorwegbermen, rangeerterreinen, braakland en industriële sites. De soort toont lokaal een robuuste, woekerende groei, vergelijkbaar met *L. latifolius*. Ze is duidelijk ingeburgerd in Vlaanderen, maar fragmentarisch verspreid. Er zijn aanwijzingen dat de soort zich lokaal invasief gedraagt. Bijvoorbeeld in de ruime omgeving van Antwerpen komt ze met grote aantallen voor, onder andere in de natuureservaten de Oude Landen en Burchtse Weel. Dat deze regio al ruim tachtig jaar bekend is als vindplaats van *L. platyphyllos* lijkt geen toeval.

De herkomst van de soort in België is onduidelijk. Mogelijk werd ze in het verleden onbewust aangevoerd: verschillende historische groeiplaatsen situeren zich langs spoorlijnen, wat wijst op een mogelijke introductie via transport of spoorwegactiviteiten. Anderzijds wordt *L. platyphyllos* volgens sommige oude bronnen occasioneel ook als sierplant gekweekt, zodat ontsnapping uit tuinen evenmin kan worden uitgesloten.

Vandaag is de soort duidelijk het wijdst verspreid in de ruime omgeving van Antwerpen, waar ze al minstens sinds 1943 voorkomt, zoals blijkt uit de actuele verspreidingsgegevens op basis van gevalideerde data van [waarnemingen.be](https://www.waarnemingen.be) (waarbij een deel van de relevante waarnemingen nog onder *Lathyrus heterophyllus* staat). Daarnaast zijn er kleinere verspreidingskernen in centraal West-Vlaanderen (rond Kortemark) en in de omgeving van Gent, met enkele geïsoleerde populaties elders in Vlaanderen. In Wallonië en Brussel lijkt *L. platyphyllos* vooralsnog afwezig te zijn.

Een betere herkenning van de soort zal bijdragen tot een nauwkeuriger beeld van haar reële verspreiding en is van belang voor monitoring, beheer en toekomstig ecologisch onderzoek.

Determinatiesleutel voor relevante soorten uit het Lathyrus sylvestris-latifolius-complex

1. Bladeren met twee of meer paren blaadjes (meestal twee, soms drie) . . . *Lathyrus heterophyllus* (komt niet voor in België)
- 1'. Bladeren telkens met één paar blaadje 2.
2. Bloemen groot (20–30 mm), fel roze (magenta); steunblaadjes breed (tot 15 mm), duidelijk breder dan de stengel; stijl behaard over 3–5 mm vanaf de top *Lathyrus latifolius*
- 2'. Bloemen kleiner (15–20 mm), licht roze tot paarsachtig, soms met groene zweem; steunblaadjes nooit extreem breed; stijl slechts kort behaard (1,5–2,8 mm vanaf de top) 3
3. Steunblaadjes duidelijk breder dan de stengel; zaden met hilum maximaal een derde van de omtrek

- *Lathyrus heterophyllus* (unijugate vorm)
- 3'. Steunblaadjes smaller tot hoogstens iets breder dan de stengel; hilum ongeveer de helft van de zaadomtrek 4
4. Blaadjes smal, 8–9× langer dan breed; top scherp en lang toegespitst; stengelvleugels smal (~1 mm) . . . *Lathyrus sylvestris*
- 4'. Blaadjes breed, 3,5–4(–5)× langer dan breed; top afgerond of licht ingedeukt; stengelvleugels tot 3 mm breed
 Lathyrus platyphyllos

Toelichting: Bladvorm is het meest betrouwbare kenmerk; bloemgrootte scheidt *L. latifolius* duidelijk af; aantal blaadjes per blad scheidt *L. heterophyllus* (s.str.) van de andere soorten. Soms is het zo dat een enkel kenmerk niet toelaat taxa te onderscheiden; een combinatie van kenmerken maakt echter correcte veldbepaling vrijwel altijd mogelijk.

Vernaculaire namen

Voor *Lathyrus platyphyllos* stellen wij de volgende vernaculaire namen voor:

Nederlands: Brede boslathyrus;

Frans: Gesse des bois à larges feuilles;

Duits: Breitblättrige Wald-Platterbse.

Deze namen sluiten aan bij de respectievelijke benamingen voor *L. sylvestris* en verwijzen naar de opvallend bredere blaadjes, een belangrijk diagnostisch kenmerk.

Conclusie

De breedbladige *Lathyrus*-populaties die sinds de jaren 1940 in België worden aangetroffen, zijn geen variëteit van *L. sylvestris* of een unijugate vorm van *L. heterophyllus*. Ze vertegenwoordigen een volwaardige soort, *Lathyrus platyphyllos*, die nu correct herkend kan worden.

Voor veldbotanici betekent dit dat enkele eenvoudige observaties – bladvorm en -top, steunblaadjes, bloemkleur en -grootte, lengte van het zaadhilum, en de mate waarin de stijl behaard is – meestal voldoende zijn om de soort correct te determineren. Een decennialang bestaand taxonomisch raadsel is hiermee opgelost. Tegelijk biedt het een praktisch kader voor verdere verspreidingsmonitoring en ecologisch onderzoek.

Dankwoord

Tim Vochten en Luc Devos worden bedankt voor het ter beschikking stellen van hun fotomateriaal.

Literatuur

- Fiori A. (1925) – Nuova flora analitica d'Italia, deel 2(1). M. Ricci, Firenze.
- Gams H. (1924) – *Lathyrus* L. In: Hegi G. (Ed.), *Illustrierte Flora von Mitteleuropa*, Bd. IV, Teil 3: 1573–1796. J.F. Lehmanns Verlag, München.
- Koch W.D.J. (1843) – *Synopsis florae Germanicae et Helveticae*, ed. 2, pars 1. Sumptibus Gebhardt et Reisland, Lipsiae.
- Retzius A.J. (1795) – *Florae Scandinaviae Prodrromus*, ed. 2. Petri, Hesselberg.
- Verloove F. (2023) – The seventh edition of the *Nouvelle Flore de la Belgique*: nomenclatural and taxonomic remarks. *Dumortiera* 122: 99–173. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8195273>
- Verloove F., de Backer S., Bawin Y., Groom Q., Leliaert F., Meeus S. & Janssens S.B. (2026) – Morphological and genomic data from Belgian naturalised populations reinstate the enigmatic

Lathyrus platyphyllos as a distinct European species. *PhytoKeys* 273: 255–279. <https://doi.org/10.3897/phytokeys.273.180869>.

- Verloove F. & Van Rossum F. (2023) – Flora van België, het Groothertogdom Luxemburg, Noord-Frankrijk en de aangrenzende gebieden (Pteridofyten en Spermatofyten). Vierde druk. Plantentuin Meise, Meise.